

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: *Helsing. fakter og*Oppskr. av: *Jobias Sel*(adresse): *Hauge i Dalum*Fylke: *Rogaland*Herad: *Soknedal*Bygdelag: *Bakkabygda*Gard: *Sel*G.nr. *40* Br.nr. *1*A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Egen erfaring*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

19-1-1882. Soknedal. bonde

SVAR

- 1 At nikke eller bukke med hodet betydde og betyr ja. at ryste på hodet nei. At man uttrykte det samme med hånden har jeg ikke hørt.
- 2 I gamle dage da dette var et utelukkende bonde og fiskerdistrikt hilste alle på hverandre de fleste kjente jo hverandre men selv om man ikke kjente dem en møtte hilste en på hverandre. Så for tia hilser en bare på dem en kjenner
- 3 Det har vært og er regelen at den som kommer gående eller kjørende skal hilse først på dem som arbeidet eller sto stille ved veien. Har ikke hørt om det var noen regel når to møttes på en veg. hvem som hilste først
- 4 Goddag, gammoren eller godkveld kanskje en også nikket med hodet. Når det var gutter bukket de, jente-barn nei. Når det var noen kjente

- en mødte som en ikke hadde set på
 en stunn nevekiltet man, Samme
 hilsmings måte gjelder fremlis
- 5 Der var nok forskjil. Når det presten
 andre embedsfolk eller velklede
 fremmede personer tok man arbo-
 dikt hatten eller hua av. Kvinner
 bukket dypt. Dette gjorde en ikke
 med granner eller bygdefolk.
 Storbønder er her ikke.
- Nå for tia helser en ikke med
 slik ærbødighet på "storfolk."
- 6 Har ikke hørt om noen som gjorde det
- 7 Har ikke hørt om noen som gjorde det.
- 8 Når kjendinger mødtes, f. eks ved
 kirken og selvfølgelig når en kom
 på besøk også på barna, disse
 bukket eller niest tilbake.
- 9 Det hendte og hender vel med
 gode venner.
- 10 Har ikke hørt om det.
- 11 For ~~da~~ gikk en så mye en kunne
 tilside for et "liggfølge" og stod
 stille til det var passert. Tror
 ikke en gjorde noe varsomtlig
 av om et "brudefølge" passerte.
 Nå tar en hatten av og står stille
 til ligferden er passert. Brude-
 fylge biler alltid, så der blir
 liten anledning verken til det
 ene eller det andre, men en
 undgår helst å møte noen
 av dem.
- 12 Har ikke hørt noen som har gjort

- det undtatt noen har vært borte en tid og gjør det i gjensyns glede.
- 13 Gjennom åren så en i de tidligste morgen timer. "morn" så en ikke. "God dag" hele dagen. God middag og god ette så en ikke. God kveld når det led mot skumringen eller om sommeren i 7-8 tis. det samme med god aften. God natt så en når gikk om kvellen.
- 14 Utover bondebygda bruker en stort sett de gamle hilsmingsmåter
- 15 Folk bruker stort sett å svare på samme måte som den som kommer hilser på.
- 16 Nei ikke så nøie som tidligere
- 17 En brukte det nok men det var ikke almindeligt.
- 18 Det var ikke almindeligt og navn bestemt form for svar var her ikke.
- 19 Ja han ville ta opp igjen hilsingen til de av familien eller andre som var inne. Var det en kjending eller ven langvegsfra ville han nevne helse med hver enkelt var det en granne ville han bare si goddag eller godkvell.
- 20 En bare ropte ham ut.
- 21 Før århundredskiftet var det ingen som banket på døra utover landsbygden før de gikk inn i et hus. Om de hadde vært ute og lært "folkeskikk", ble det

anset som om de ville være
viktige og fornemme om de ban-
ket på før de gik inn. Endel
ramlet jo lidt med træskoene
så en kunne høre dem, men
de fleste kom musestille og kan-
ske de også sto en stund uten
for stuedøra før å lytte før
de gik inn. Forandringen
eller bruket å banke kom lidt
etter hvert. men det er først
de siste 20 år det er blit en
almindelig regel å banke på
døra før en går inn.

- 22 Er det på yterdøra - gadedøra - der
bankes er der mange som åp-
ner døra. mens andre bare sier
kom inn. Har den besøkende ikke
fått svar på sin banking på
ytterdøra og går videre f. eks.
stuedøra og banker her, sier en
innefra "kom inn." Hvilket den
ne som regel vil gjøre. og ringe-
dag eller gekvell
- 23 Den besøkende skulle bli stående
ved døren til han ble bitt om
å gå fram på.
- 24 Var det et noenlunde dæmnet men
neske tok de hatten eller hua av.
- 25 Du eller De "må sjå å få sitja
ne."
- 26 Jo der ble gjort stor forskjil
var det en person man helst
ønsket ikke å se gjorde en
ikke stort vesen av ham.
og omvendt

27 Når der var sagt goddag og vedkom-
 mende var bedt om å ta sete
 og hvis vedkommende ikke
 selv sa hvor han var fra, sa
 man „Kor æ den mannen frå“
 Av vildtfremmede personer som
 kom var de fleste kråmhand-
 lere, taster eller tiggere som
 tigget ^{etter} alle muligt især ull.

28 Som sagt før en skuet personen
 på hårene og fanten på fillen.
 Skulle den fremmede være en
 turist ble han møtt med
 utsøkt imølekommerhet, en-
 dog tørket stävet av stolen før
 den satte fram, men turister
 var skjeldne for noen tid tilbake

29 Man revehilstes og sa f. eks. „Nå
 sa de jille så kom.“ „Nå må
 de setja ne.“

30 a. ja nå må de ha farvel å lyk-
 på reiso
 b. ja nå må de ha farvel å takk
 for alt. å så far de liva så vel.

yg åresså
 dette

30 Så far de ha takk nå eller også
 bare farvel eller Så må de live.
 Der svarer „Takk i likemadr.“

32 Nei

33 Kanskje foreldre og barn eller ekte-
 feller, ikke andre.

34 Nei

35 Har ikke hørt om dette.

36 For en gave takket en med et
 håndslag og ^{sa} takk.

SOBT

- 39 ~~Si meg ett nuss. men det brukes~~
~~lite å kysse.~~
- 40 ~~Det er nå helst ^{mellom} foreldre og barn, eller~~
~~også tantes~~
- 37 Nei
- 38 Si meg ett nuss. men det brukes lite
å kysse.
- 39 Ja det bruktes før ikke så mye nå
en sier "byda nasa."
- 40 Begge foreldre og andre av slekt og
venner.
- 41 En bruker helst å si til barnet,
"Ska me byda nasa." og så ta barnets
nese mellom tommelen og pekefingeren
og likesom sette den på sin
egen og deretter likesom sette sin
egen i barnets ansikt og så si
"Nå fuk de mi nasa."
- 42 Mora og bestemora gjorde det nok
men noe navn for det har jeg
ikke hørt.
- 43 Nesten bare mellom foreldre og
barn.
- 44 Når der foretoges et eller annet
for eksempel en reise. Når noen
giftet sig o. s. v. Had forskjellige
leiligheter kunne en si: og håpa
da jenge godt.
- 45 Gjo julehelg. Gledelig jul. Takk fyr-
da gamle år å godt nyttår. Gjo
gåske. Godt pinste. Til barnepåskedag
gratulerer. forlovelse gratulerer.
bryllup gratulerer eller til lykke
- 46 For 50. 60 år siden brukte en ikke

7
opstytte ~~de~~ ⁷ talenmäter som kondolens
som nå. Man så heller stille "Du må
ta det toligt å ikke sørja for-
møkje. eller De va vent men du
må ta deg mat." Ordet kondolens
er brukt for de siste 25 år.

Med motgang sa en noe lignende
som "Du må ta deg mat." Du må
ikke ji deg ove o. s. b.

47 Du må ha takk fyr du trøsta
å sede med i meg. o. s. b.

48 Ved begravelse hadde en alltid
en "husbond" som styrte med
alt. Etter begravelsen kom folk
hjem igjen og fik mad, når
en så skildtes takket husbonden
alle som hadde mødt op. Så
blir begravelsen holdt fra kir-
ken og ved graven etter jord-
påkastelsen takkes der på fa-
milien vegne for deltagelsen
Det er i de siste 20 år dette
er blitt almindeligt.

49 Ved å se stivt på vedkom-
mende og så ved å vende bode
og blik en annen vei

50 Så sier alle du eller De til hvem-
somhelst men for 40-50 år siden
sa man i almindelighet "og
jer" til sine foreldre og til
alle gamle folk, det skulle
vere som en form av ærbø-
dighet.

51 Også dette var en form for ærbø-
dighet, som ble sagt til for-

skillige personer for århund-
redskiftet og de nærmeste år
etter, men det er tatt av vin-
den tatt av den nye tid.

1885